

Notitie situatie fipronil incident in de pluimveesector d.d. 28 juli 2017

Inleiding

Veel informatie is nog onbekend, maar het aantal vragen bij pluimveehouders neemt snel toe.

De groep gedupeerde pluimveehouders is groot. Zelfs zonder blokkade van de NVWA worden door de eierhandelaren de eieren niet meer opgehaald bij pluimveehouders uit stallen die zijn behandeld met DEGA 16 / door Chickfriend tegen bloedluis. Er is daarom snel behoefte aan betrouwbare informatie over aangetroffen waarden, indicaties van halfwaardetijden en andere parameters die zicht kunnen bieden op wanneer fipronil niet meer in een waarde boven de EU-norm 0,005 mg/kg in eieren wordt aangetroffen. Naar verluidt is zowel bij de behandeling tegen bloedluis bij leegstand, als in stallen met zittende dieren dezelfde dosering door het bedrijf toegepast.

Bestuurders van de belangenbehartigers NVP, LTO/NOP en COBK hebben gezamenlijk vragen uitgezet bij de NVWA, het ministerie van EZ en deskundigen om snel meer duidelijkheid te krijgen en/of afspraken over te volgen protocollen te kunnen maken. Wij willen pluimveehouders en sectorpartijen zo snel als mogelijk van meer informatie voorzien. De stand van zaken op 28 juli 2017 schetsen wij u in deze notitie aan de hand van vijf relevante vragen.

1. Wat te doen als u een bedrijf heeft met stallen die wel en niet behandeld zijn?

Uitslagen van bemonstering op stalniveau moeten zo snel als mogelijk leiden tot vrijgave van fipronil-vrije stallen. Randvoorwaarden die NVWA stelt aan scheiden van eierstromen van bedrijven die zowel 'besmette' als ook fipronil-vrije stallen hebben moeten zo snel als mogelijk (en uiterlijk maandag 31 juli) bekend zijn. Fipronil-vrije eieren worden anders onnodig buiten de voedselketen gehouden, wat leidt tot onnodige extra economische schade voor deze pluimveehouders.

Meer informatie volgt uiterlijk 31-7-2017. De voorgestelde oplossingsrichting is printen per stal en een toezicht gevende rol toekennen aan de NCAE.

2. Wat te doen als u een stal heeft die met Dega-16 / door Chickfriend tegen bloedluis is behandeld?

In feite heeft u drie opties, die afhankelijk van de waarden die uit de analyses van de monsternames van de NVWA komen. Het is aan elke individuele pluimveehouder om te beoordelen welke optie voor zijn bedrijfssituatie de minst slechte lijkt. Omdat een besmetting met fipronil geen bestrijding plichtige dierziekte is, bepaalt het Ministerie van EZ niet wat moet worden gedaan. Het is aan de sector zelf om te bepalen hoe om te gaan met dit fipronil incident. En dat betekent dat het voor elke pluimveehouder een eigen bedrijfseconomische afweging is. NVP, LTO/NOP en COBK adviseren u ook niet, maar schetsen u slechts opties (en de voorwaarden daarbij).

De drie opties (op hoofdlijnen) zijn:

- 1) Niets veranderen aan uw dagelijkse verzorging van de dieren en afwachten tot meer informatie beschikbaar is over halfwaardetijden (afbraak/uitscheiding van het middel in kippen). Eventueel verwijderen van mest en strooisel uit de stal, om zo het fipronil gehalte in de stal te verlagen;
- 2) De kippen ruien (met begeleiding van erfbetreders);
- 3) De kippen laten ruimen (o.b.v. het door de NVWA goedgekeurde protocol). Omdat deze optie een definitieve keuze is, willen we nog dit weekend in gesprek met EZ en NVWA. Volstreekte betrouwbaarheid van de analyses is daarbij voor ons een voorwaarde. De huidige beperkte mogelijkheden voor het laten uitvoeren van een contra analyse is onderwerp van gesprek. Nadere informatie volgt.

Toelichting op optie 1.): afwachten

Probeer de stal zo schoon mogelijk te krijgen. Mest, strooisel en stof kunnen bronnen zijn waardoor de dieren dagelijks mogelijk wederom een beperkte dosis fipronil kunnen opnemen. Dat het middel op natuurlijke wijze op redelijke termijn verdwijnt, is niet zeer waarschijnlijk. Verdere informatie ontbreekt nog. Het aanhouden van de dieren brengt na voerkosten € 0,01 per ei aan afvoerkosten (naar Rendac) met zich mee. Daarbovenop komen de mest-afvoerkosten. Van deze kosten is nog geen indicatie bekend.

Toelichting op optie 2.): ruien

Op basis van verwachtingen van geraadpleegde deskundigen (o.a. van de GD) lijkt ruien van kippen een effectieve methode om de halfwaardetijd (de tijd waarbinnen de gehalten fipronil in het dier worden gehalveerd) te versnellen. Helaas is hier nooit heel specifiek onderzoek naar gedaan. Echter is wel bekend dat fipronil wordt opgeslagen in het buikvet van de kip en omdat bij ruien van de dieren juist veel vet wordt afgebroken, is de verwachting dat ook het gehalte aan fipronil door ruien (versneld) wordt uitgescheiden door het dier. Vetmonsters gedurende het ruien moeten aantonen of dit in de praktijk het gewenste (en voldoende) effect heeft.

Er wordt nog onderzocht of er een toegelaten middel is, of additieven zijn die de afbraak in kippen kunnen versnellen (bijv. detoxen tegen het einde van de ruiperiode). Goede begeleiding bij ruien is belangrijk. Hiervoor kunt u uw gebruikelijke erfbetreders inschakelen voor een goed verloop van het rui-proces.

Advies: fipronil wordt door de dieren uitgescheiden en komt dan in de mest. Het is daarom belangrijk bij ruien alle mest en strooisel uit de stal te verwijderen. Probeer de stal zo schoon mogelijk te krijgen. Mest, strooisel en stof kunnen bronnen zijn waardoor de dieren dagelijks mogelijk wederom een beperkte dosis fipronil kunnen opnemen. De kans is klein dat fipronil op natuurlijke wijze snel afbreekt. Verdere informatie ontbreekt nog.

De blokkade (op stalniveau) blijft van kracht totdat uitslagen van geaccrediteerde laboratoriumtesten aantonen dat de eieren van de geruide hennen maximaal 0,005 mg/kg bevatten.

Pas wanneer pluimveehouders gaan ruien en praktijkgegevens bekend zijn, kunnen we informatie geven over de doeltreffendheid van deze aanpak om onder de toegestane EU fipronil grenswaarde voor eieren/voedsel te komen. Via OVONED ontvangt u een verzoek om uw ervaringen met ruien (zoals tussentijdse buikvetmonsters) te delen, zodat we als pluimveesector zo snel als mogelijk hier meer praktijkinformatie over hebben.

Toelichting op optie 3.): ruimen

Als u besluit uw kippen uit een stal die met fipronil is behandeld te willen ruimen, dan is VERPLICHT dit te doen via onderstaand door de NVWA goedgekeurd ruimingsprotocol .

Fipronil protocol voor het doden van dieren in verband met dierenwelzijn

Het fipronil protocol wordt uitgevoerd onder toezicht van de NVWA. De stappen zijn:

- 1) Toestemming vragen en aanmelden bij de NVWA. Dat kan via een mail aan ICB@nvwa.nl. Pas na schriftelijke toestemming (ook per e-mail) kunt u verdere afspraken maken.
- 2) CO2-vergassen op het pluimveebedrijf.*
- 3) Laden van wagens door rapersploegen met de wettelijk vereiste persoons beschermende middelen.
- 4) Afvoer van de dode dieren onder categorie 1 naar Rendac. E.e.a. vindt plaats onder toezicht van de NVWA en op kosten van de pluimveehouder. Houdt er rekening mee dat het merendeel van de bedrijven die u wilt inhuren vooraf betaald wil krijgen.
- 5) Afvoer mest (zie ook vraag 4 van deze notitie).

*:M.b.t. stalvergassing heeft de NVWA de volgende check-punten:

- Is binnen 10 minuten een concentratie van 20% CO2 in de stal behaald?
- Is gedurende de periode tot een CO2 gehalte > 20% is gemeten, de staltemperatuur niet meer dan 10°C gedaald?
- Is binnen 30 minuten na aanvang van de gasinlaat in de stal een niveau van 45% CO2 bereikt?

De kosten van een ruiming via dit protocol variëren volgens een eerste indicatie tussen € 0,50 en € 0,60 per hen.

3. Wat te doen als u lege een stal heeft die met Dega-16 /door Chickfriend tegen bloedluis is behandeld?

Als een stal (nog) leeg staat of de dieren zijn afgevoerd, dan moet de stal grondig worden gereinigd. Op dit moment wordt geïnitieerd om testen met verschillende reinigings- en ontsmettingsmiddelen te doen , zodat zo snel als mogelijk de beste aanpak voor alle gedupeerden bekend wordt.

4. Wat te doen met de mest uit met fipronil behandelde stallen?

Op onderstaande vragen hebben wij helaas op dit moment nog geen antwoorden:

- a) Wat te doen met de uitloop (indien aanwezig)?
- b) Mag de mest naar de BMC/DEP, of moet deze door Rendac worden verwerkt? Vooral nog lijkt de met fipronil besmette mest niet met de reguliere meststromen te kunnen of mogen worden verwerkt.
- c) Wat is het protocol voor vermeerderders waar met Dega 16 / door Chickfriend tegen bloedluis is behandeld? De NVWA beraadt zich nog over het door hen te voeren beleid voor vermeerderingsbedrijven.

Wij hopen deze antwoorden en aanvullende informatie zo snel als mogelijk voor u beschikbaar te krijgen. Vooral nog mag mest van met Dega-16 /door Chickfriend tegen bloedluis behandelde stallen (of mest die daarmee vermengd is geraakt) niet van bedrijven worden afgevoerd. Stof- of swapmonstering moet uitwijzen of stallen kunnen worden vrijgegeven. Wij zoeken nog uit door wie deze bemonstering kan worden uitgevoerd door. Pas daarna kan herbevolken plaatsvinden.

5. Heeft de overheid een noodfonds voor gedupeerde pluimveehouders?

Aangezien besmetting met fipronil niet valt onder bestrijding plichtige dierziekten, is op dit moment geen fonds waar de sector aanspraak op kan maken. De sector is in gesprek met het Ministerie van EZ over een calamiteitenfonds, o.i.d., voor gedupeerde pluimveehouders. Ook met banken zijn contacten om te bespreken hoe in situaties waar liquiditeitsproblemen ontstaan het welzijn van de dieren kan wel worden gewaarborgd.

Wij hopen u zo snel als mogelijk ook hierover meer informatie te kunnen geven.

Disclaimer:

NVP, LTO/NOP en COBK hebben deze notitie opgesteld om te voorzien in de informatiebehoefte onder pluimveehouders. Informatie is verzameld en wordt gedeeld, voor zover deze op het moment van het schrijven van deze notitie bekend is. Wij wijzen iedere aansprakelijkheid ten aanzien van de juistheid, volledigheid en actualiteit van de geboden informatie uitdrukkelijk van de hand.